

Hodnocení: 4 body - dobré

Robert Osman
1. 10. 2012

LYNCH, Michael (2000): Against reflexivity as an academic virtue and source of privileged knowledge. *Theory, Culture & Society*, 17 (3): 26-54.

Relační reflexivita jako překročení duality reflexivní-nereflexivní

Ústředním tématem textu je reflexivita a její role v objektivizaci vědeckého poznání, ustavování vědecké výlučnosti, ve vědě jako takové. V první části textu Lynch popisuje šest obecnějších typů reflexivit, které ještě dále dělí do 14 podkategorií. Tento výčet následně využívá k demonstraci jejich vzájemných odlišností a dokonce až rozporuplností. Nesourodost nejrůznějších pojetí reflexivit Lynch vykresluje na odlišné roli reflexivity ve vztahu k objektivitě. Zatímco na jedné straně představuje nástroj pro dosahování objektivitu (objektivizaci), na druhé má za cíl naopak tuto objektivitu relativizovat. Šířeji se zabývá kritikou radikální reflexivity především z důvodu jejího širšího uplatnění v sociálních vědách. Její pojetí kritizuje z několika poloh. Obecně se dívá na radikální reflexivitu jako na určitou chiméru, ideál, nedosažitelný cíl, který ve svém důsledku nečiní poznání objektivnější, ale daleko spíše podporuje jeho výsadnost, exkluzivnost, nenahraditelnost. Nekonečný kruh neustálého se navracení zpět (reflexivita) připodobňuje k situaci v zrcadlovém bludišti, ve kterém se poznání pouze relativizuje a ve kterém není již možné rozeznat objekt od jeho obrazu. A zároveň upozorňuje na utváření kategorie „nereflexivních praktik“, které podle něj pojetí radikální reflexivity podporuje. Lynch pokládá reflexivitu za všudypřítomnou a zcela nevyhnutelnou a z toho důvodu jako nemožné hovořit o jejím opaku „nereflexivitě“. Pro konstruktivní příklad odlišného pojetí reflexivity, které pokládá za přínosnější, vychází z etnometodologického pojetí reflexivity, které není založeno v individuálních schopnostech či v určitém kroku metodologického postupu, ale v běžné všudypřítomné a nevyhnutelné praxi, v aktivitách, v činnostech, v dané lokalitě, v daném čase a kontextu. Uvažuje tak určitou relačně založenou reflexivitu, která nepředpokládá možnost „nereflexivnosti“ a která není vzdálená způsobům, kterým v ANT Latour pomocí sítě překračuje subjekt-objektové rozdělení.